

EMMA OLOFSSON

KUN SURULINTU
LAULAA

Emma Olofsson

Kun surulintu laulaa

*Suomentanut Saga Egmont
Editoinut Aino Salminen*

SAGA Egmont

Kun surulintu laulaa

Translated by Saga Egmont

Edited by Aino Salminen

Original title: *Sorgfågel sjunger*

Original language: Swedish

Quotation from Astrid Lindgren's *Mio, min Mio* translated into Finnish by Kristiina Kivi-vuori.

Copyright ©2022, 2025 Emma Olofsson and Saga Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788727098272

1st print edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13,4 million euros annually to children in difficult circumstances.

Vognmagergade 11, 2. DK-1120 Copenhagen

Almalle, Liville ja Ellenille.
Te olette tulevaisuus.

Prologi

Heiveröinen tyttö kyyristelee nurkassa, likainen pusero roikkuu löysästi hänen yllään. Tyttö laittaa kädet korvien päälle, yrittää sulkea pois iskujen ja solvausten äänet. Tytön edessä lattialla makaava nainen. Auringon säteet tanssivat huoneessa, muistuttavat elämästä tämän kaiken ulkopuolella.

Nainen tekee kaikkensa tukahduttaakseen huutonsa, mutta joka kerta kun miehen mielipuoliset iskut osuvat häneen, kuuluu heikkoa korinaa. Miehen katse on musta, niin täynnä vihaa ja halveksuntaa, että sitä on mahdoton ymmärtää. Ja kun huone hiljenee, tyttö tietää, että on hänen vuoronsa. Hän pidättää hengitystään. Mies seisoo nyt niin lähellä, että hän voi kuulla tämän raskaan hengityksen. Tyttö katsoo alaspäin. Miehen sukat ovat värjäytyneet punaisiksi.

Luku 1

KARLSKRONA, ELOKUU 2019

Rikoskomisario Sonja Ljung yritti ravistaa ikävät muistot mielestään. Pahimpia olivat yöt, silloin saattoi kokea tuskan uudelleen milloin tahansa.

Hän seiso i makuuhuoneen ikkunan ääressä ja katseli merelle. Aamu valkeni Karlskronaan, ja pian valo nousisi jälleen puiden latvojen ylle. Lempeä tuulenvire hiipi sisään avoimesta ikkunasta ja sai verhon liehumaan kevyesti. Sonja kuljetti kättään varovasti verhon kankaalla, antoi sormiensa liukua alemmas, kohti tahroja, joita lasten käsistä oli verhojen pintaan jäänyt. Kuunvalo heijasti ikkunankarmin pintaan pelargoniameren. Hän irrotti hajamielisesti muutaman kellastuneen lehden.

Pian hän saisi nähdä auringon hauraiden ensisäteiden laskeutuvan aamukasteen ja hämähäkinverkkojen päälle. Eniten häntä satutti tunne siitä, ettei hän pystynyt puolustautumaan. Sonja oli luvannut itselleen, ettei olisi enää koskaan näin avuton. Hän oli jo

aikoja sitten ymmärtänyt, että hänen olisi tehtävä jotakin vihan-tunteilleen. Muuten ne tuhoaisivat hänet.

Oli ollut aikoja, jolloin hän oli luullut kuolevansa; voisi jopa sanoa, että silloin hän oli jo melkein ehtinyt sopeutua ajatukseen.

Painajainen, joka jahtasi häntä öisin, oli aina sama. Minnekään ei voinut paeta, ja hänen oli pakko katsoa, kun liekit tuhosivat kaiken hänen tuntemansa. Siinä vaiheessa unta, kun ilma loppui, hän yleensä heräsi.

Hän käänsi hitaasti selkensä ikkunalle ja suuntasi katseensa kohti sänkyä, jolla Alexander nukkui sikeästi. Mies makasi sellällä, huulet hieman raollaan, ja hänen rintakehänsä liikkui samassa tahdissa huoneessa korisevan kuorsauksen kanssa. Peitto oli vedetty alas niin, että tatuointi miehen vasemmassa käsivarressa pilkotti esiin. Alexander oli tatuoinut Sonjan nimen käsivarteensa vain muutama viikko sen jälkeen, kun he olivat tavanneet Havannassa. Myöhemmin mies oli myöntänyt, ettei ollut ollut täysin selvin päin asiasta päättäessään. Alexanderin viereen oli käpertynyt Noel, käsi isänsä kaulan ympärillä. Vaaleat kiharat lepäsivät tyynyllä valtoimenaan. Poika täyttäisi pian viisi, ja he olivat puoliväkinen yrittäneet saada hänet nukkumaan omassa sängyssään, mutta oli niin paljon helpompaa vain raottaa peittoa ja antaa pojan ryömiä viereen.

Sonja käveli hiljaa talon läpi kohti terassia. Tyttären yölampun valo kajasti eteisessä. Pehmolelupinon seasta erottui pieni jalka. Sonja kumartui varovasti ja silitti Junin pitkiä hiuksia, jotka hän oli edellisenä iltana koonnut letiksi välttääkseen itkun ja selkkaukset siinä vaiheessa, kun hiuksia aamulla harjattaisiin. Hän katsoi tarkkaan mihin astui, lastenhuoneen lattia oli kuin miinakenttä.

Heti kun hän sai terassin oven auki, häntä syleili lämpö, joka

viipyili edelleen ilmassa ja kieli siitä, ettei kesä ihan vielä ollut valmis luovuttamaan. Oli se aika vuodesta, jolloin asiat etenivät nopeasti, illat kylmenisivät ja pimenisivät äkillisesti, ja jo pian pääsisi seuraamaan luonnossa tapahtuvia muutoksia.

Vanha riippumatto, joka veteli viimeisiään mutta jota hän itse-päisesti kieltäytyi hävittämästä, narahti hänen istuutuessaan sille.

Meri levittäytyi aavana hänen edessään. Muutamien yksittäin seilaavien veneiden valot hohtivat, ja vastarannalla siinsi hänen rakastamansa kaupunki, joka vielä uinui rauhaisasti. Ruusut, joita hän oli hoitanut koko kesän huolellisesti, näyttivät hämärässä kuin pumpulilta.

Sonja oli aina rakastanut heidän kuistiaan, siltä käsin pääsi yhtä aikaa katselemaan sekä saaristoa että kaupungin siluettia. Huumaavassa syreenintuoksussa, heinäsiirkkojen sirittäessä tai tuulen piiskatessa tammen oksia toisiaan vasten.

Lautalattia narahti. Hän käännähti ympäri ja kohtasi Junin katseen.

Sanakaan sanomatta Sonja levitti kätensä. Hän puristi tyttöä tiukasti rintaansa vasten, tämän hiukset kutittivat leukaa.

”Etkö saa nukuttua, äiti?”

Hän sai olla tytön lähellä – se oli oikeastaan ainoa asia, jolla oli mitään väliä.

Luku 2

IRAN, ELOKUU 2019

Viisarit isossa kellotaulussa keittiönpöydän yläpuolella liikkuvat hitaasti. Aivan kuin aika olisi pysähtynyt, kuin jokainen henkäys ja liike kestäisi ikuisesti.

Mona Kamali oli unelmoinut tästä hetkestä. Kun sydän täyttyi kaipuusta, ei hän enää välittänyt siitä, että leikki hengellään.

Aurinko oli laskeutunut talojen taakse, ja heidän katunsa hautautui pimeyteen. Hän pyyhkäisi kädellään tuolinkarmilla roikkuvaa violettiä huivia ennen kuin otti sen varovasti käteensä. Sen tuoksu sai hänet ajattelemaan isoäitiä, ja jos hän sulki silmänsä, saattoi hän nähdä isoäidin edessään. Hetken aikaa hän seisoj paikoillaan ja kuunteli puiden havinaa tuulessa.

Tänä iltana Mona oli nähnyt paljon vaivaa valmistellakseen juhla-aterian. Keittiönpöytä, jonka hänen miehensä oli rakentanut pian sen jälkeen kun he olivat menneet naimisiin, oli notkunut tämän lempiruoista. Mies oli ollut hyvällä tuulella, ja illallisen

jälkeen hän oli kopannut Monan syliinsä ja pyytänyt tanssiin. Kulhot kilahtivat joka kerta heidän pyörähtäessään ympäri. Me-
kon hento kangas liiteli Monan ympärillä, ja mies nauroi ääneen. Mona hymyili, muttei voinut ajatella muuta kuin sitä, mitä mies tekisi, jos tietäisi, että käsillä oli heidän viimeinen yhteinen het-
kensä. Tanssin jälkeen mies oli suukottanut Monaa poskelle ja sanonut lähtevänsä hetkeksi ulos. Mitä hän olisikaan sanonut, jos olisi tiennyt, että Mona oli päättänyt paeta Ruotsiin rakasta Ami-
riaan etsimään?

Kello löi yhdeksän ja havahdutti Monan ajatuksistaan. Aika kävi vähiin. Huivia edelleen pidellen hän kiirehti makuuhuoneeseen. Hän laskeutui polvilleen sängyn viereen, ja saadakseen kiinni repusta hänen täytyi kurottautua niin pitkälle kuin pystyi. Hänen kätensä tärisivät voimakkaasti, kun hän avasi repun nähdäkseen, oliko rahakuori vielä siellä. Hän tunnusteli varovasti kuoren karheaa paperia ja kiinnitti sen hameensa vyötärölle. Puhelin mahtui taskuun. Hän suoristautui ja pudisti pölyn vaatteistaan.

Kyyneleet kirvelivät silmäluomien alla, kun Mona ajatteli äitiään. Teki kipeää ajatella, ettei hän enää koskaan näkisi tätä. Aiemmin päivällä Mona oli takertunut äitiin niin tiukasti, että tämä oli tiedustellut, oliko kaikki hyvin. Halaus oli melkein saanut hänet katumapäälle.

Hän kääntyi katsomaan hääkuvaa vielä viimeisen kerran. Mona yllättyi itsekin siitä, miten onnelliselta hän kuvassa näytti. Kaunis mekko kimalteli hänen kurvikkaalla vartalollaan, mutta jos katsoi oikein tarkkaan, saattoi huomata, että hänen suuret ruskeat silmänsä näyttivät tyhjiltä.

Mona asetteli huivin päähänsä ja huolehti, ettei yksikään hius-
suortuva pääsisi karkaamaan sen alta. Pimeässä eteisessä hän py-

sähtyi katselemaan ovea edessään. Kun hän kulkisi siitä, ei paluuta enää olisi.

Hän havahtui, oli kuulevinaan askelia. Vaimeat äänet lähestyivät ja erottuivat koko ajan selvemmin. Hän jäihmettyi. Mieshän oli sanonut olevansa poissa koko yön. Mikä oli saanut hänet muuttamaan mielensä?

Kun Mona kuuli siskonsa äänen, hän ymmärsi heti. Tämä olisi hänen loppunsa. Ovi pamahti auki, ja Mona puristi silmänsä kiinni, ei uskaltanut kohdata miehen katsetta. Reppu putosi lattialle. Mies seisoi nyt niin lähellä, että Mona tunsu hengityksen kaulallaan. Hän oli varma, että mies aikoi tappaa hänet.

Sen sijaan hän kuuli miehen sanovan:

”Sinun on tultava kotiin äitisi luo.”

Miehen ääni oli rauhallinen. Mona uskalsi avata silmänsä, mutta kun hän huomasi siskonsa itkettyneet kasvot, häntä kylmäsi. Mona vilkaisi reppua jalkojensa juurella ja tajusi, että myös mies oli nähnyt sen. Mies tarttui Monaa tiukasti käsivarresta ja johdatti hänet ovesta ulos. Heidän tanssinsa jälkeisestä hellyydestä ei ollut nyt tietoakaan.

Hiljaisuus pelotti Monaa. Miksei kukaan sanonut mitään?

Hänen äitinsä, joka oli jäänyt leskeksi aiemmin samana vuonna, asui vain muutaman sadan metrin päässä. Mona pysähtyi ja tukeutui porttiin, jonka ylitse hänellä ja hänen siskollaan oli lapsena tapana kiivetä. Nyt Mona puristi porttia niin lujaa, että rosoinen teräskappale painui ihon läpi. Hän ei ymmärtänyt, mikä esteli häntä astumasta portista sisään. Mutta kun tuuli ravisti puunoksia, hän erotti äitinsä.

Äidin paljaat jalat roikkuivat maanpinnan yläpuolella.

Luku 3

Oli edelleen aikainen aamu, kun Sonja pyöräili hiljakseen heräilevän Karlskronan läpi. Lempeä tuulenvire hyväili poskia ja auttoi irrottautumaan tunnelmasta, jonka yön painajaiset olivat jättäneensä jättäneet. Valon mukana saapui levollisuus, ja hän nautti saadessaan nähdä jälleen uuden päivän koittavan.

Skärgårdstrafikenin viirit liehuivat kevyesti. Laiturilla joukko ihmisiä valmistautui nousemaan lähestyvään laivaan, joka kiersi saariston eri saarien satamoiden välillä. Turistit eivät olleet vielä jättäneet kaupunkia, ja illat olivat täynnä puheensorinaa ja naurua. Kuhina ylsi Stortorgetin poikki, pitkin kujia, mäkiä ylös. Se laskeutui merestä nousevien saarten ylle ja löysi tiensä ravintoloihin ja baareihin.

Rautatieasemalla hän lukitsi pyöränsä aukion puoleiseen telineeseen ja suuntasi kohti lähellä sijaitsevaa poliisiasemaa. Näin ruuhka-aikaan valkoista asemarakennusta kiersi tasainen työmatkalaisten virta.

Aamu-unisten ihmisten virrasta erottui joukko nuoria. Mat-

kalaukut vanavedessään he valtasivat jalkakäytävän, ja sydämelliset naurunpyrskähdykset sekoittuivat pyörien rahinaan asfaltilla.

”London, baby!” yksi nuorisojoukosta huudahti ja kohotti käntensä. Kuolemattomuuden tunteen, jota nuoret mukanaan kantoivat, pystyi melkein haistamaan. Koko maailma makasi avoimena heidän jalkojensa juuressa, eikä mikään pidätelty heitä. Heidän ikäisenään hän oli itse vain alituisen pakoillut menneisyyttään, vaikka tiesikin, ettei piilopaikkaa ollut mahdollista löytää. Edes maailman toisella puolella hän ei olisi vapaa. Hän muisti euforian tunteen, kun hän ensimmäisen kerran istui lentokoneessa: istuimelleen käpertyneenä, otsa pientä ikkunaruutua vasten hän katseli, kuinka Juutinrauman silta pieneni ja pieneni, kuinka kaupunki, jossa hän oli syntynyt, muuttui pian pieneksi, merkityksettömäksi pisteeksi.

Onnentunne vaihtui nopeasti epätoivoon hänen tajuttuaan, että se, mitä hän kantoi mukanaan, oli niin syvällä hänessä, että sitä oli mahdotonta paeta.

Pusero liimautui hänen ihoaansa vasten, ja hän katui, ettei ollut pukeutunut johonkin farkkuja kevyempään. Meri pilkotti talojen välistä, ja valo kimalteli sen pinnalla.

Poliisiaseman julkisivu näytti kulahtaneelta ja oli kipeästi pintaremontin tarpeessa. Ennen kuin hän astui sisään, hän suki pitkiä hiuksiaan, jotka pyörämatka kotoa Saltösta oli saanut sekaisin. Hän vilkaisi isoa ikkunaa ja kohtasi peilikuvansa.

Hänen ihonsa kieli pitkästä ja kuumasta kesästä. Aurinko oli paahtanut hänen kiharansa lähes valkoisiksi. Ne loivat selvän kontrastin tummille silmille. Hänen nenäänsä korosti rivi pisamia. Koko lapsuutensa ajan hän oli vihannut niitä. Pisamat muisuttivat häntä siitä, kuinka mies kyykki vessan lattialla ja hankasi pesusienellä hänen poskiaansa, halusi irrottaa lian hänen kasvoil-

taan. Kuinka hän itki ja yritti selittää, etteivät pisamat irtoaisi pesemällä.

Sisäntuloaulassa häntä vastaan löi huomattavasti viileämpi ilmavirta. Hänen katseensa osui välittömästi nuoreen naiseen, joka istui yhdellä aulan tuoleista. Lysähtäneet hartiat kielivät kaipuusta jonnekin toisaalle, kauas eteishallista, sen väsyneiden muovikasvien ja reistailevan juoma-automaatin maailmasta. Pöydällä naisen edessä lepäsi muutama vanha aikakauslehti, reunat kaiken hajamielisen selailun jäljiltä repsottaen.

Sonja tunnisti naisen. Hän oli istunut samalla tuolilla muutama viikko takaperin, kun Sonja oli ollut täällä työhaastattelussa. Tuolloin he eivät puhuneet toisilleen, mutta heidän katseidensa kohdatessa oli Sonja nähnyt noissa vihreissä silmissä jotakin, mikä oli liikauttanut jotakin hänen sisällään.

”Voinko auttaa?” Sonja kysyi lähestyttyään naista varovasti.

Nainen katsahti ylös ja sitten taas nopeasti alas. Hän oli luultavasti tehnyt parhaansa peittääkseen sen, mutta kyynelten jäljet erottuivat selvästi hänen lapsenkasvoiltaan.

Vaaleat hiukset roikkuivat hänen hartioillaan, kuin suojamuurina kaikkea ympärillä olevaa vastaan. Niiden takaa hän pystyi tarkastelemaan maailmaa etäisyyden päästä. Kapea arpi naisen poskella kiilteli samettiselta näyttävää ihoa vasten.

”Tulin hakemaan isääni putkasta.”

Sanat ja se, miten ne lausuttiin, tarjosivat näkymän naisen sisimpään: suruun, pelkoon, vihaan – kaikkiin tunteisiin, jotka hänen sisällään myllersivät.

”Tiedätkö, minne mennä?”

Nainen kiskoi paidanhihaansa alemmas ja vilkaisi hermostuneena ympärilleen.

”Olen ollut täällä ennenkin”, hän melkein kuiskasi.

Siinä istuessaan nainen piti silmällä sisäänkäyntiä ja tarkasteli kaikkia, jotka tulivat sisään: aina varuillaan, aina valmiina varaan.

”Mikä sinun nimesi on?”

Nainen epäröi, ei ehkä halunnut esittäytyä tuntemattomalle.

”Wilma. Entä sinun?”

”Sonja.”

Portaita laskeutuva mies laahasi jalkojaan, ja näytti siltä, että hän teki parhaansa viivyttääkseen tyttärensä kohtaamista. Riutuneilta kasvoilta erottui ponneton hymy. Huolimattomasti housuihin tungettua paitaa koristi vatsan kohdalla iso tahra.

Wilman luo päästyään mies halasi häntä ja kuiskasi jotakin hänen korvaansa. Wilma seisoj paikoillaan hievahtamatta, tiiviisti miehen honteloa ruumista vasten, ja nojasi päätään tämän rintaan. Sitten hän kiskaisi itsensä äkillisesti irti miehen otteesta ja astui askeleen taaksepäin.

Heidän välisensä etäisyys sai miehen näyttämään niin pieneltä, aivan kuin tyttären läsnäolo olisi ollut ainoa asia, joka piti miehen hengissä.

”Isä, sinä olet sääliittävä.”

Wilma sylkäisi sanat suustaan. Kaiken vihankin keskeltä naisen äänestä erottui myös helpotusta. Sonja ymmärsi ahdistuksen, jota Wilma kantoi mukanaan joka ikinen kerta, kun isä tuli juoneeksi liikaa.

”Wilma...” mies sanoi lempeästi ja ojensi kätensä, jonka tytär löi nopeasti pois.

”Kuinka hemmetin monta kertaa minun pitää oikein tulla sinut täältä hakemaan?”

Mies avasi suunsa sanoakseen jotain, mutta tajusi ehkä pian,

että se olisi turhaa. Sen sijaan hän vilkaisi Sonjaa häpeissään ennen kuin katosi ulos kadulle pää painuksissa.

Wilma pyyhkäisi nopeasti poskiaan yrittäen peittää esiin puskevat kyyneleet.

”Hitto, en kestä tätä enää”, hän kuiskasi.

Sanat asettuivat kuin teräsmöykky Sonjan vatsan pohjalle; jokin Wilmassa herätti hänen suojeleuvaistonsa.

Sonja astui askeleen lähemmäs ja nosti kätensä Wilman olkapäälle. Nukkainen kangas kutitti.

”Seuraa minua, Wilma.”

Hän viittoili Wilmaa seuraamaan häntä vastaanottotiskille, josta hän pyysi kynää ja paperia. Kaukaa katsottuna tiskille sijoitettu muhkea kukkakimppu näytti aidolta mutta näin läheltä huomasi heti, että kukat olivat muovia.

”Tässä on numeroni. Soita minulle, jos tulee jotain, ihan mitä tahansa, okei?”

Wilma otti lapun ja piteli sitä hetken varovasti sormiensa välissä. Sormien sivuille oli eksynyt osumia mustasta kynsilakasta. Sitten Wilma taitteli lapun, tunki sen housuntaskuunsa ja katosi ulos.

Ennen kuin ovi ehti jälleen sulkeutua, näki Sonja kuinka isä, joka oli jäänyt ulkopuolelle odottamaan, tarttui tyttärtään kädestä.

Luku 4

Portaita kohti kiiruhtaessaan Sonja tunsu täyttyvänsä innostuksesta. Ensimmäinen päivä uudessa työpaikassa. Virka Karlskronan suurrikosyksikössä tarkoitti, ettei hänen tarvitsisi pendelöidä joka päivä Kristianstadiin. Hän oli ilahtunut valtavasti, kun sai tiedon valinnastaan.

Viime talvena, kun oli ollut pimeää ja liukasta, hän oli täpärästi välttänyt nokkakolarin metsän kuninkaan kanssa. Muutaman sekunnin ajan hän oli tuijottanut suoraan hirven kauhistuneisiin silmiin, kunnes eläin luikki takaisin metsään. Hän oli ajanut auton tienvarteen ja tuijottanut rattia pitkään ennen kuin soitti Alexanderille. Tuo tapaus ja se, ettei hän koskaan oikeastaan pitänyt vanhasta työpaikastaan, saivat hänet etsimään uutta.

Avokonttorista kuului hiljaista puheensorinaa. Päivänvalo tulvi sisään isoista ikkunoista, ja tanssi siniä reunustavien työpöytien yllä. Huoneen peräseinään kiinnitetyn suuren kirjoitus-taulun edessä oli ovaalinmuotoinen pöytä, jonka äärellä istui kaksi miestä ja yksi nainen. He keskustelivat tiiviisti ja näyttivät

SURULINTU LAULAA KUOLEMAA.

Rikoskomisario Sonja Ljungin ensimmäinen työpäivä Karlskronan suurrikosyksikössä alkaa painajaismaisesti. Hän on tuskin ehtinyt tavata kollegansa, kun yksikkö saa hälytyksen kouluun hyökänneestä aseistautuneesta miehestä. Poliisin saapuessa paikalle koko koulu on kaaoksessa, yksi opettajista on puukotettu kuoliaaksi ja hyökkääjä on tiessään.

Pian läheiseltä maatilalta löytyy toinenkin nainen murhattuna. Naisen rintakehä on leikattu auki, sydämen paikalla on vain kivi. Rikospaikalta löytyy murhaajan jättämä sitaatti tunnetusta lastenkirjasta, joka nostaa pintaan Sonjan omat väkivaltaisen lapsuuden traumat. Näännyttävä murhatutkinta muuttuu entistä painostavammaksi, kun poliisille lähetetään pahaenteinen video: on vielä kolmaskin uhri, jonka ruumista ei ole löydetty.

EMMA OLOFSSON on ruotsalainen kirjailija, joka on noussut Ruotsin suosituimpien jännityskirjailijoiden joukkoon. *Kun surulintu laulaa* aloittaa hänen menestysarjansa rikoskomisario Sonja Ljungista.